

Erindringer fra Stae

Nedenstående beskrivelse er nedskrevet af Mie Winther, Ellevej 6 i Stae, og afleveret til Hals Arkiv i 2002.

Af Mie Winther

Beskrivelse fra Stae

Nu har jeg fået den idé, at jeg vil skrive lidt ned om Stae. Det er jo den vestligste del af Hals kommune.

Jeg er født på "Staegårds mark", det hed det den gang i 1923. "Staegård" brændte jo i 1919, og så blev den udstykket til en halv snes små ejendomme på en 14-15 tdr. land, og der var også lidt jord til dem alle ude i kæret, som vi sagde. I begyndelsen var vejen ikke gruset, så der kunne jo blive en slem pløre, hvis det faldt i med regn, eller når sneen smeltede.

Der var en mælkekusk, der altid var i godt humør, han hed Chr. Poulsen. Han sang "Vift stolt på Codans bølge", når han kom kørende, så var han ikke så forknyt.

Det var flest unge folk, der startede på "Staegårds mark", og de fleste steder kom der en børneflokk, men mand og kone hjalp jo hinanden, og børnene hjalp jo også lidt, efter som de voksede op. Da var det jo sådan, at konen skulle ud og arbejde, så der var nok at se til i det daglige. Ja, der var flere der havde en mælketur. Så skulle markerne jo passes, lægges kartofler, tyndes roer, stakkes hø og høstes, og det var med slåmaskine i førstningen, så skulle der jo bindes op, og kornet sættes sammen og køres ind. Der blev gravet tørv ude i Aslunds mose, og de skulle jo også rejses og køres hjem, så der var nok at lave.

Der var ingen elektricitet dengang, det kom nok sidst i tyverne, så vi brugte jo petroleumslamper og en flagermuslygte ude i stalden. Strygejernet blev varmet op på komfuret. Køerne blev jo malket med hånden, og kornet blev tærsket med plejl og siden rensat. Men så fik vi jo lys og kraft, så det var jo dejligt. Vi fik købt en ny kværn ved møllebyggeren i Stae, og et nyt tærskværk nede fra Jens Rydborg som han lavede, så blev alting jo nemmere, og efterhånden kom der også malkemaskiner til.

Der var flere store gårde sådan rundt omkring. Der var "Østerladen", "Mellemladen" og "Vesterladen", ja, den sidste hørte til Horsens kommune. Så var der "Mølstedet", "Bjerggård", "Ellern", "Østergård", "Ågård" ved "Overbygård", "Møllegården", "Nygård", "Sdr. Raunsgård", "Boelsgård", "Christianshåb", "Strandgården", med flere. Det var alle gårde med køer og bedrift, og der var flere karle og piger rundt om på gårdene. Når der var skiftedag til den 1. november, så kunne man se karlene komme bærende med deres skab, når de skulle i ny plads. Da var der jo mange unge mennesker, og der var altid nogen der samledes henne i Stae ved byens brødudsalg.

Jeg husker, hvordan der så ud i Stae for mange år siden. Der hvor Asger Pedersen bor nu, var der ikke plantet træer dengang, det har nok været midt i trediverne. Der boede en handelsmand, og han havde en ko og grise, der var da korn på marken på begge sider af huset, og han kørte kornneg ind på en lille ladvogn, så blev der bygget hus til snedkerens datter og svigersøn i den østlige ende, og det var jo vældigt flot, det kaldtes en "bungalow". Så var det i huset

hvor Carl Nielsen nu bor, her var der en mand, der hed Lars Hov. Han kunne sådan lidt af hvert, blandt andet klinker lerfade, der var vi børn somme tider henne med et fad eller en krukke, der skulle klinkes, hvis den ikke var i for mange skår. Så var der købmandens hus, det kaldtes "Stråhus" dengang, der boede Smed Olufsen i den vestre ende, og hans kone havde fransk vask og strygning, så der var jeg somme tider henne med fars fine flipper og bryststykker, når de skulle vaskes og stives. Så var der jo en købmandsforretning, og der var jo også kraftfoder til køerne, brænde og lignende, og så var der jo et smedeværksted, og der var der altid folk dengang. Der var jo heste ved hver en ejendom, og de skulle jo holdes ved lige med sko, og vi blev også sendt derhen med en primus, der skulle loddes, eller en mejerispand der var blevet utæt.

Så var der centralen i Stae, altså samtalestationen. Det var Central-Hanne, der passede den, og hun var ikke mundlam. Manden var skomager, så der kunne vi få skoene repareret. Så var der kæmneren, som vi kaldte ham, han boede oppe på "Bakken", han havde en fin og velholdt have med en masse frugttræer, og han havde fine træfigurer, bl.a en mand og hans kone lavet i fuld størrelse, og der blev sagt, at det var et par efterligninger af et par folk her var fra Stae. Så var det på den anden side af vejen nede ved "Hovgaards" hus. Der boede slagter Westergaard sammen med sin mor, og der kunne vi købe kød og lignende. Han kørte også ud med kød, med hest og en hvid kassevogn. Han flyttede siden hen, hvor købmand Thomsen havde haft forretning, og der havde han så slagterforretning.

Så var der "Hue Las", som vi kaldte ham. Der blev fortalt, at han havde købt en ordentlig portion huer på en auktion, deraf fik han navnet. Der var der forsamlingshus i ældre tid, jeg kan dunkelt huske, at jeg har været til juletræ der.

Så var der Anthon Madsen, han boede i det lille hus ned ad "Kristianshåbsvej". Han blev kaldt "Hønse-Madsen", han købte fjerkræ, både høns, ænder og duer, som han solgte på torvet i Aalborg. Vi var somme tider henne med et par dueunger, og vi fik firs ører for et par, så det var jo ikke meget. Så var der brødudsalget, og det var jo alle tiders, det var familien Jonassen, der havde det. Fru Ottilie Jonassen var alle tiders, hun havde altid tid til at høre på os børn, og der var åbent, til hun gik i seng. Der var også trikotage og garn ved siden af, så der kunne vi altid handle.

Ved siden af var der en købmandsforretning, det var enkefru Christensen, der drev den, så der var den tredje købmand i Stae, og der kunne også fås kraftfoder og lignende. Ved siden af boede tømmermester Ole Christensen, han havde stort maskinværksted med mange folk i arbejde, og det var jo også ham, der byggede de nævnte statsejendomme ude på Staegårds mark i sin tid.

Der skete jo ikke så meget til hverdag, en gang om ugen kom fiskemanden, og bageren fra Langholt kørte også ud med brød, og vi fik tit en tallerkenfuld brød fra dagen før, og det var jo også dejligt at få en varm skalk af det nye rugbrød, det var jo et otte-punds rugbrød dengang. Så kom der jo af og til en uldkræmmer med sin bylt, og det var jo skønt at se, hvad han havde i den, når han lukkede op, det kunne jo være, der kunne blive til et par strømper eller bukser. Så kom der somme tider en pottemager, han var kørende med hest og en lille fladvogn, han fik som regel lov at spænde hesten fra, så den kunne få et foder, og så kom pottemageren ind og spiste med. Der kom også somme tider nogen, der gik omkring og spillede og sang, så fik de som regel en skilling og en tår kaffe.

Vi havde jo ikke så mange fornøjelser dengang, der var jo ikke TV og lignende. Jeg husker, vi fik en grammofon, der skulle trækkes op med sving, men så fik vi en radio, så det var jo alle tiders.

Så blev der bygget huse på Ellerns mark, det var Valdemar Madsen, der solgte jord fra til det. Det blev til en snes huse her på Ellevej, og vi bor i nr. 6. Det var i 60'erne, og der blev også udstykket huse oppe på Bakken, det var af Chr. Westergaards jord og så af Thorvald Nielsens. Han boede i "Brohuset ved Stae bæk", og der blev der vist ca. 100 huse, så det er en hel lille by for sig selv.

Nu er der ingen forretninger i Stae, som der var en gang, der er kun en damefrisør. Der er næsten heller ingen landbrug tilbage med dyr, og flere steder ligger markerne ud som brak, så det er blevet andre tider. Der er blevet plantet en del små grantræer på flere marker, så det vil da komme til at se godt ud, når de gror til.

Nu hedder det jo ikke Vester og Øster Hassing kommune mere, men Hals kommune. Stae er jo ikke så meget, og den er jo ikke tegnet af på landkortet, men jeg elsker den plet, hvor jeg er født og opvokset og fået lov til at blive gammel.

Jeg husker, da der var grusvej gennem Stae. Om vinteren kunne vi jo få os en frisk kanetur i omegnen, da blev der jo ikke strøet salt og grus, når der var sne. Så blev Nefo-værket bygget, det var i tresserne, så fik vi en asfalteret vej derud af, det var dejligt, men så kunne vi jo ikke sådan komme til fjorden, som vi var vant til. Førhen gik vores søndagstur tit til fjorden, og vi havde eftermiddagskaffe med. Det er dejligt, så har vi et sted, hvor vi kan samles til forskellige ting, og når vi skal have gilde og lignende.

Der blev jo holdt sancthansfest, grønkålsfest, og der blev opført diletant, og til påske og pinse og konfirmation, så var der flagalle i byen, og det ser godt ud. Til jul er der lys igennem byen til glæde for os alle.

Nu er jeg ved at være en ældre kone, men jeg synes, at jeg har haft et godt og rigt liv, men det er næsten ikke til at følge med udviklingen i de moderne tider med computer og deslige.

Det er jo heller ikke sådant, nu om stunder, at mødrene går hjemme og passer en børneflokk, nej de skal ud på arbejdsmarkedet, og børnene skal i dagpleje og børnehave, og jeg ved ikke hvad. Da vi var børn, var der altid ting, vi skulle hjælpe med, når vi kom hjem fra skole, og det tog vi ingen skade af.

Vi hører i radio og TV, hvordan det går til, når de unge fester, de går rundt og er berusede helt ned fra 10-12 årsalderen, hvordan er det da det går. Forældrene må have lidt hånd i hanke med, hvad børnene laver. Ja, hvordan er det ude i verden alle steder, med nød og elendighed, vi ser flygtninge vandre rundt med en bylt på nakken, og har ingen steder at bo og sove, og vi ser alle de flygtninge, der kommer hertil, de kan jo ikke falde til her og indrette sig efter vore skikke.

Disse erindringer stammer fra en aflevering til Hals Arkiv, arkiveret under journalnummer A698. Artiklen har tidligere været publiceret på arkivets hjemmeside, men bringes her i en ny redigering.